

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1385>

Volume 6 Issue 5, p. 719-737, May 2013

ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLGİ OKURYAZARLIK ÖZYETERLİKLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI*

*THE COMPARISON OF THE INFORMATION LITERACY SELF EFFICACY OF
PROSPECTIVE TEACHERS IN TERMS OF SOME VARIABLES*

Yrd. Doç. Dr. Murat TUNCER

Fırat Üniversitesi Eğitim Fak. Eğitim Bilimleri Bölümü

Öğretmen Kürşat BALCI

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

Abstract

In this study, it is aimed that teachers information literacy self-efficacy is compared to some variables. For this reason descriptive survey model is preferred in this study. Data collection tool of this study is information literacy self-efficacy scale. This scale is implemented on 783 prospective teachers from various departments of The Faculty of Education in Fırat University. In this way data collection is successfully completed. The findings of the independent groups were compared by t test and one way analysis of variance, but when homogeneity requirement cannot be maintained, it was applied Mann Whitney U and Kruskal Wallis H test. One of the findings in this study is that taking the information literacy course in research methods class and self-efficacy variables make no difference. Furthermore, in the library literacy self-efficacy sub-

* Bu araştırma Kürşat BALCI'nın (2013) Yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

dimension of the information literacy self-efficacy scale, significant difference has been observed compared to the most preferred information getting variable. When Responses to the items of the scale compared in terms of the variable section it was observed significant difference in general of the scale and all the sub-factors of the scale. Increasing in the quantity and quality of information quality, the importance of having lifelong learning skills has revealed the need of developing such as information literacy skills. It has to be determined prospective teachers' information literacy efficacy on which level before they work and it has to be tried to eliminate the observed defects. It needs to be created a difference among lifelong learning skills of information literacy self-efficacy.

Key Words: Information Literacy, Self-Efficacy, Teacher Training, Information Community

Öz

Bu araştırmada öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık öz-yeterliklerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu nedenle araştırmanın modeli olarak betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın veri toplama aracı bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik ölçeğidir. Bu ölçek Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 783 öğretmen adayına uygulanarak veri toplama yoluna gidilmiştir. Elde edilen bulgular bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, homojenlik şartının sağlanamadığı durumlarda ise Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testine başvurulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan biri öğrenim görülen sınıf ve bilimsel araştırma yöntemleri dersini almanın bilgi okuryazarlık öz-yeterliği üzerinde anlamlı fark yaratacak değişkenler olmadığıdır. Bunun yanında bilgi okuryazarlık öz-yeterliği ölçeğinin kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği alt boyutunda bilgi edinmede en çok tercih edilen yol değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur. Ölçek maddelerine verilen yanıtlar bölüm değişkeni açısından karşılaştırıldığında ise ölçeğin bütün alt faktörlerinde ve ölçeğin genelinde anlamlı fark gözlenmiştir. Bilginin nitelik ve niceliğindeki artış, yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olmanın önemi bilgi okuryazarlığı gibi becerilerin geliştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Buna karşın öğretmen yetiştiren kurumların bu beceriyi kazandırma anlamında yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık becerilerinin ne düzeyde olduğu hizmet öncesinde tespit edilmeli ve gözlenen aksaklıkların giderilmesine çalışılmalıdır. Bilgi okuryazarlık öz-yeterliğinin yaşam boyu öğrenme becerileri arasında yer aldığı konusunda bir farkındalık yaratılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Okuryazarlığı, Öz-yeterlik, Öğretmen Yetiştirme, Bilgi Toplumu

GİRİŞ

Toplumların sürekli bir yapılanma ve gelişme ihtiyacının hâkim olduğu bir çağda yaşamaktayız. Bireyler artık sadece bilginin içeriğini almakla kalmayıp bilginin ortaya çıkış, oluşum, gelişimi aşamalarında aktif olarak rol almaktadırlar. Akkoyunlu'ya göre (2008) bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde en temel değer bilgidir. Bireylerin bilgiyi üretme, tüketme ve problem çözmeye kullanabilmeleri sürecinde öncelikle bilgiye erişmesi gerekmektedir (Aldemir, 2003). Bilgi toplumu olarak nitelendirilen günümüz toplumlarında ise bilgiye erişimde yeni bir yaklaşım olan *bilgi okuryazarlığı* gelişim göstermiştir. Bilgi toplumu olarak isimlendirdiğimiz günümüz toplumları, bireylerden bilgilerini sürekli olarak yenilemelerini, gelişmeleri takip ederek değişimlere ayak uydurabilmelerini ve bilinçli bir bilgi tüketicisi olmanın yanında bilgi üretebilmelerini de beklemektedir (Kaya ve Durmuş, 2008). Toplumun gereksinim duyduğu insan profiline uygun bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim kurumlarından beklenen ise bilgi becerileriyle donatılmış, bilgiye ulaşabilen, kullanabilen, iletebilen ve üretebilen aynı zamanda teknolojiyi kullanabilen, kendi kendine öğrenebilen, öğrenmeyi öğrenmiş bireyler yetiştirmeleridir (Akkoyunlu ve Kurbanoğlu, 2003). Akkoyunlu ve Kurbanoğlu (2002), Eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme gibi üst düzey düşünme becerilerinin ve bunları gerçekleştirmek için gereksinim duyulan bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma, bilgiyi örgütlenme ve bilgiyi iletme gibi bilgi becerilerinin bireylere öğretim süreci içerisinde kazandırılması ve bu amaçla öğretim sürecinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Bilgi okuryazarlığı kavramı 1970'lerin başında ABD'de gelecek on yıl içerisinde ulusal eğitim programına entegrasyonu öngören bir raporla ilk kez gündeme gelmiştir. Raporda; *"işlerinde bilgiyi ve bilgi kaynaklarını kullanma becerilerine sahip olanlar bilgi okuryazarlardır. Bu becerilere sahip bireyler sorunlarını bilgiye dayalı olarak çözebildiklerinden yaşam boyu öğrenebilen bireylerdir"* biçiminde açıklanan bilgi okuryazarlığı, daha sonraları gelişerek bilgi toplumunda başarılı birey olabilmenin anahtarı olarak görülmüştür (Polat, 2006). 1970'li yıllarda yapılan tanımlarda daha çok bilgiyi bulma ve kullanma becerilerinden söz edilirken daha sonra yapılan tanımlarda bilgi ihtiyacını tanımlama, bilgiyi bulma, kullanma, değerlendirme, iletme gibi bilgi problemi çözenin tüm aşamalarından söz edildiği görülmektedir. Süregelen yıllarda ise yine bu tanıma benzer tanımlamalara rastlamak mümkündür. 1989 yılında American Library Association (ALA) tarafından yapılan ve bilgi okuryazarlığını *"bilgiye ihtiyaç duyulduğunda bunu hissetmek, ihtiyaç duyulan bilgiyi bulmak, elde edilen bilgiyi değerlendirmek ve etkin olarak kullanmaktır"* şeklinde ifade eden tanım daha sonra üretilen tanımlara öncülük etmiştir (Kurbanoğlu, 2010). Bu tanıma göre bilgi okuryazarı olanlar öğrenmeyi öğrenmiş bireylerdir. Öğrenmeyi öğrenmiş olmalarının nedeni, bilginin nasıl düzenlendiğini, bilgiye nasıl ulaşılacağını bilmeleri ve diğer

bireylerin öğrenebileceği şekilde bilgiyi düzenleyebilmeleridir. Bu tanım, bilgi okuryazarlığının en yaygın kullanılan tanımıdır. Bu tanım özellikle kütüphanecilik çevreleri tarafından benimsenmiştir. Bruce (1997), ALA (1989) ve Doyle (1994) tarafından yapılan tanımlardan hareket ederek bilgi okuryazarı bir bireyin sahip olması gereken “yedi anahtar özelliği” şu şekilde sıralamaktadır:

- Öğrenmeyle meşgul olma,
- Bilgiyi etkin olarak kullanma,
- Değişik bilgi teknolojilerini ve sistemlerini kullanma,
- Bilgi kullanımını teşvik eden iç dinamiklere sahip olma,
- Bilgi dünyası hakkında sağlam bilgiye sahip olma,
- Bilgiye eleştirel yaklaşma,
- Bilgi dünyasıyla karşılıklı etkileşimi kolaylaştıran kişisel bir bilgi birikimine sahip olma.

Sonuç olarak bilgi okuryazarlığı, bilgi edinmeye olan ihtiyacın hissedilmesiyle başlayan bilgi edinme problemini çözme sürecinde bilimsel bir ahlakla, bilgi ihtiyacını tanımlama, arama stratejilerini oluşturma, bilgi kaynaklarına ulaşma, ulaşılan bilgi kaynaklarından gerekli bilgiye ulaşma, bilgiyi analiz etme, yorumlama ve değerlendirme etkinliklerini etkili bir biçimde gerçekleştirilmesidir (Demiralay ve Karadeniz, 2008a). Zaman içinde Bilgi Okuryazarlığına yönelik olarak yapılan tanımlamaların giderek genişlediği görülmektedir. Kurbanoglu (2010), Bunun başlıca iki nedeni olduğu görüşündedir. Birincisi kavram kargaşasına engel olmak için daha fazla ayrıntı belirtme ihtiyacı; ikincisi ise değişime ayak uydurması zorunlu olan bu kavramın gelişmeye, bir başka deyişle evrilmeye devam etmesidir

Bilgi okuryazarlığını böylece açıkladıktan sonra araştırmanın bir diğer boyutu olan öz-yeterliğe değinmek gerekecektir. Tuncer ve Tanaş (2011) son yıllarda öğrenmenin duyuşsal boyutunu açıklamada kullanılan önemli değişkenlerden birinin öz-yeterlik olduğunu, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımlarının yaygın biçimde kabul görmesiyle öğrenmenin birey açısından durumunu betimleme noktasında öz-yeterliğin büyük önem arz ettiğini belirtmektedirler. Bandura’ya göre öz-yeterlik, bireyin belli bir performansı göstermesi için gerekli etkinlikleri düzenleyip başarılı bir biçimde gerçekleştirme kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısıdır (Lee, 2005; Akt. Acar, 2007). Daha genel bir anlatımla ifade etmek gerekirse, öz-yeterlik bireyin yapabildikleri hakkında sahip olduğu inançlardır. Öz yeterlik inançları insanların nasıl hissettiği, düşündüğü, davrandığı ve kendini nasıl motive ettiğini ortaya koyar. Öz yeterlik inançları, dört temel psikolojik süreç üzerinde farklı etkiler yaratmaktadır. Bunlar; bilişsel, güdüsel, duyuşsal ve tercih süreçleridir (Bandura, 1994).

Aşkar ve Umay (2001)’a göre öz-yeterlik algısı gelişmiş bir bireyin karşılaştığı zorluklardan kaçmak yerine bu zorlukların üstesinde gelmeye çalışmasıdır. Başka bir ifadeyle bireyin edindiği ve zor durumlarda kullanacağı duyuşsal performansını

kontrol edebilme kabiliyetidir. Cassidy ve Eachus'e göre (2002) ise öz yeterlik bireyin belirli bir davranışı veya görevi yerine getirme becerisine ilişkin algısıdır. Schunk'tan aktaran Çetin (2008) bu kavrama ilişkin çerçeveyi biraz daha genişleterek bilişsel süreçleri, duyguları ve insanın kendisinin kontrol edebildiği davranışları içerecek şekilde ifade etmiştir. Akkoyunlu ve Orhan (2003) öz yeterliğin doğru ya da yanlış yapma davranışlarını etkilediğini ve sorunlarla başa çıkmadaki ısrar düzeyi ile ilişkili olduğunu ifade etmektedirler. Öz-yeterlik kavramı bir bireyin bir işi, görevi başarmak için yeteneğine olan güveni hakkındaki bir yargısı olarak da açıklanabilir (Dembo, 2004; Akt. Acar, 2007).

Öz-yeterlik, algılanabilen, gözlenebilen bir beceri değildir. Bazı şartlar altında bireyin becerileri ile "ne yapabilirim" sorusuna verdiği yanıt ile ilgili duyduğu içsel inançtır (Snyder&Lopez, 2002). Donald da (2003; Akt. Acar, 2007) benzer bir görüş ileri sürerek öz-yeterliği ifade etmede kullanılan anahtar kelimenin " bu işi başarabilir miyim" sorusu ile başlayan cümleler olduğu belirtmektedir. Öyle ki öz-yeterliği güçlü olan bireyler zor bir görevle karşı karşıya kaldıklarında bu durumdan kaçmak yerine üstesinden gelinmesi gereken bir iş olarak yaklaşmaktadırlar (Hazır Bıkmaz, 2004).

Bilgi okuryazarlığı ve öz-yeterlik üzerine alanyazında yer alan bu araştırmalar göstermektedir ki bilgi okuryazarlık öz-yeterliği çağımız bireyinin sahip olması gereken nitelikleri arasındadır. Bu araştırma bilgi okuryazarlık öz-yeterliğine öğretmen yetiştirme sistemimiz açısından yaklaşmış, öğretmen adayları bilgi okuryazarlık öz-yeterliği açısından değerlendirilmiştir. Bilginin bu denli hızlı geliştiği ve değiştiği bir dönemde öğretmenlerin de bilgi okuryazarlık öz-yeterliği açısından oldukça üst seviyelerde olması beklenmektedir. Araştırmanın genel amacı öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık öz-yeterliği açısından değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu genel amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının Bilgi Okuryazarlık Öz-yeterlik algıları arasında,

- Sınıf
- Bilimsel araştırma yöntemleri dersini alma durumu
- Öğrenim görülen bölüm
- Bilgi edinmede en çok tercih edilen yol açısından anlamlı fark var mıdır?

Sorularına yanıt aranmıştır

YÖNTEM

Bu araştırmada mevcut durumu tespit etme amaçlandığından betimsel tarama modeline başvurulmuştur. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan şey, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi

tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2009).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adayları olarak ifade edilebilir. Araştırma kapsamında bu evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmışsa da gerekli izinlerin alınamaması ve araştırmaya katılmayı istememe gibi nedenlerle araştırmanın örneklemini Sosyal Bilgiler öğretmenliği, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümlerine devam eden üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Tablo 1' de örnekleme ilişkin bazı bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemeye İlişkin Bazı Bilgiler

		f	%
Bölüm	Sosyal Bilgiler	126	16,1
	Bilg. ve Öğrt. Tekn.	99	12,6
	İlköğretim Mat.	99	12,6
	Türkçe	137	17,5
	Sınıf	193	24,6
	Fen	129	16,5
Öğrenim Türü	Birinci Öğretim	352	45,0
	İkinci Öğretim	431	55,0
Sınıf	Üçüncü Sınıf	397	50,7
	Dördüncü Sınıf	386	49,3
Cinsiyet	Kız	422	53,9
	Erkek	361	46,1
Kütüphane Kartınız Var mı?	Evet Var	260	33,2
	Hayır Yok	523	66,8
Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersini Aldınız mı?	Evet	722	91,5
	Hayır	61	8,5
Bilgi Edinme Yolu Tercihi	Kütüphane	60	7,7
	İnternet	681	87,0
	Dergi ve Gazete	42	5,4
Toplam		783	100,0

Örnekleme oluşturan öğrencilerin 352'si (%45,0) birinci öğretimde, 431'i (%55,0) ikinci öğretimde öğrenim görmektedir. Cinsiyet dağılımı açısından bakıldığında araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının 422'si kız (%53,9), 361'i erkektir (%46,1). Ayrıca 260 (%33,2) öğretmen adayının kütüphane kartı bulunmakta, öğretmen adayları bilgi edinmede en çok interneti (681 kişi, %87,0) tercih etmektedirler.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterlik Ölçeği (BOÖY) Kurbanoğlu, Akkoyunlu ve Umay (2006) tarafından geliştirilmiş ve Tuncer (2013) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 7' li likert tipinde olup ölçeğe verilen

yanıtlar 'Neredeyse Her Zaman Doğru', 'Genellikle Doğru', 'Sık Sık Doğru', 'Bazen Doğru', 'Nadiren Doğru', 'Genelde Doğru Değil', 'Neredeyse Hiç Doğru Değil' şeklindedir. Ölçeğin puanlaması ise 'Neredeyse Her Zaman Doğru=7', 'Genellikle Doğru=6', 'Sık Sık Doğru=5', 'Bazen Doğru=4', 'Nadiren Doğru=3', 'Genelde Doğru Değil=2', 'Neredeyse Hiç Doğru Değil=1' şeklinde yapılmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda Türkçeye uyarlanan ölçeğin KMO değeri ,820 bulunmuştur. Uyarlama çalışması sonucunda ölçeğin dört faktörlü bir yapısının olduğu bu dört faktörlü yapı ile toplam varyansın 58,686'sının açıklandığı görülmüştür. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre ise $X^2 = 216,862$, $Sd = 113$ ve $p = ,000$ bulunmuştur. Bununla birlikte X^2/sd oranı 1,919, GFI değeri ,901, AGFI değeri ,920 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin SRMR değeri ,0622, RMSEA değeri ,065, CFI değeri ise ,919 olarak gözlenmiştir. BOÖY ölçeğinin cronbach alpha güvenirlik katsayısı ,858 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ise BOÖY ölçeğinin güvenirlik katsayısı ,924 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde şu şekilde bir yol izlenmiştir; ikili grupların karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t-testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Bu süreçte homojenlik şartının sağlanamadığı durumlarda Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testlerine başvurulmuştur.

BULGULAR

Araştırma kapsamında BOÖY ölçeğine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri sınıf, bilimsel araştırma yöntemleri dersini alma durumu, öğrenim görülen bölüm ve bilgi edinmede en çok tercih edilen yol bağımsız değişkenlerine göre karşılaştırılmıştır. Bu bağımsız değişkenlerden öğrenim görülen sınıf değişkenine göre yapılan karşılaştırmalar Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2: BOÖY Ölçeğinin Sınıf Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları
Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterlik Ölçeği

Sınıf	n	\bar{x}	SS	Levene testi		SD	T testi	
				F	p		t	P
Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
3. Sınıf	397	4,11	1,46	14,768	,000	781	-1,135	,257
4. Sınıf	386	4,22	1,25					
Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
3. Sınıf	397	5,24	,91	2,037	,154	781	1,619	,106
4. Sınıf	386	5,13	,97					
Bibliyografik Öz Yeterlik								
3. Sınıf	397	4,03	1,49	3,627	,057	781	-1,654	,098
4. Sınıf	386	4,20	1,36					
Bilimsel Araştırma Öz Yeterliği								
3. Sınıf	397	5,08	,92	1,142	,285	781	,633	,527
4. Sınıf	386	5,04	,97					
Ölçeğin Tamamı								
3. Sınıf	397	4,72	,85	,010	,922	781	-,120	,905
4. Sınıf	386	4,73	,85					

BOÖY ölçeğine yönelik görüşler sınıf değişkeni açısından karşılaştırılmış ölçeğin ilk faktörü açısından dağılımın homojen olmadığı gözlenmiş, diğer faktörlerde ve ölçeğin tamamında sınıf değişkeni açısından Bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik algıları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Dağılımın homojen olmadığı kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği boyutunda öğretmen adayı görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığı ise Mann Whitney U testi ile belirlenmeye çalışılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3: Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği Alt Faktörünün Mann Whitney U Testi Sonuçları

Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği					
	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
3. Sınıf	397	385,35	152983,00	73980,00	,403
4. Sınıf	386	398,84	153953,00		

Mann Whitney U testi sonucuna göre kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği alt faktöründe öğretmen adayı görüşleri arasında anlamlı fark gözlenmemiştir (U=73980,00, p >,05).

Araştırmada kapsamında ayrıca öğretmen adaylarına "Bilimsel araştırma yöntemleri dersini aldınız mı?" Sorusu yöneltilmiş, Evet/Hayır şeklinde cevaplanan bu soruya verilen yanıtlar ile BOÖY ölçeğine yönelik öğretmen adayı görüşleri karşılaştırılmış ve bu sonuçlar Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4: BOÖY Ölçeğinin Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersini Aldınız mı? Değişkenine Göre

Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları								
		Levene testi			T testi			
	n	\bar{x}	SS	F	p	t	p	
Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersini aldınız mı?								
Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
Evet	722	4,19	1,34	5,724	,017	781	1,775	,076
Hayır	61	3,87	1,58					
Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
Evet	722	5,18	,95	1,760	,185	781	-,837	,403
Hayır	61	5,28	,80					
Bibliyografik Öz Yeterlik								
Evet	722	4,10	1,42	,791	,374	781	-,664	,507
Hayır	61	4,23	1,53					
Bilimsel Araştırma Öz Yeterliği								
Evet	722	5,05	,95	2,041	,154	781	-,873	,383
Hayır	61	5,16	,87					
Ölçeğin Tamamı								
Evet	722	4,73	,86	,566	,452	781	-,084	,933
Hayır	61	4,74	,81					

BOÖY ölçeğine yönelik görüşlerin bilimsel araştırma yöntemleri dersini alma değişkeni açısından karşılaştırıldığında bağımsız gruplar t testi sonucuna göre ölçeğin Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterliği ($t(781)=-,837, p>.05$), Bibliyografik Öz Yeterlik ($t(781)=-,664, p>.05$), Bilimsel Araştırma Öz Yeterliği ($t(781)=-,873, p>.05$) boyutlarında ve ölçeğin tamamı açısından ($t(781)=-,084, p>.05$) anlamlı fark bulunamamıştır. Levene testi sonuçlarına göre ölçeğin kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği boyutunda dağılım homojen olmadığından bu boyut için Mann Whitney U testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar aşağıda Tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5: Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği Alt Faktörünün Mann Whitney U Testi Sonuçları

Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği					
	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Evet	722	395,55	285587,00	19460,00	,130
Hayır	61	349,98	21349,00		

Tablo 5'teki Mann Whitney U Testi sonucuna göre kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği boyutunda anlamlı fark gözlenmemiştir ($U=19460,00, p>.05$).

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan bölüm değişkenine yönelik öğretmen adayı görüşleri yapılan ANOVA Testi ile karşılaştırılmış çıkan sonuçlar Tablo 6' da özetlenmiştir.

Tablo 6: BOÖY Ölçeğine Yönelik Öğretmen Adayı Görüşlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüm Değişkenine Göre Karşılaştırıldığı ANOVA Analizi Bulguları

Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
Bölümler	n	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Sosyal Bilgiler	126	4,01	G. Arası	46,822	5	9,364	5,155	,000
Böte	99	4,00	G. İçi	1411,417	777	1,816		
Matematik	99	4,04	Toplam	1458,239	782			
Türkçe	137	4,58					Levene (F=1,566, p=,167)	
Sınıf	193	3,95					LSD (1-4,1-6,2-4,2-6,3-4,3-6,4-5,5-6)	
Fen	129	4,42						
Toplam	783	4,17						
Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
Bölümler	n	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Sosyal Bilgiler	126	5,14	G. Arası	22,469	5	4,494	5,169	,000
Böte	99	5,24	G. İçi	675,506	777	,869		
Matematik	99	5,43	Toplam	697,975	782			
Türkçe	137	5,21					Levene (F=2,013, p=,075)	
Sınıf	193	4,93					LSD (1-3,1-5,2-5,4-5,5-6)	
Fen	129	5,34						
Toplam	783	5,18						
Bibliyografik Öz Yeterlik								
Bölümler	n	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Sosyal Bilgiler	126	4,30	G. Arası	75,141	5	15,028	7,619	,000
Böte	99	4,00	G. İçi	1532,527	777	1,972		
Matematik	99	4,27	Toplam	1607,667	782			
Türkçe	137	4,41					Levene (F=1,313, p=,256)	
Sınıf	193	3,61					LSD (1-5,2-4,2-5,3-5,5-4,5-6)	
Fen	129	4,34						
Toplam	783	4,11						
Bilimsel Araştırma Öz Yeterliği								
Bölümler	n	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Sosyal Bilgiler	126	4,92	G. Arası	27,091	5	5,418	6,248	,000
Böte	99	5,08	G. İçi	673,831	777	,867		
Matematik	99	5,25	Toplam	700,922	782			
Türkçe	137	5,20					Levene (F=,770, p=,572)	
Sınıf	193	4,81					LSD (1-3,1-4,1-6,2-5,3-5,4-5,5-6)	
Fen	129	5,28						
Toplam	783	5,06						
Ölçeğin Tamamı								
Bölümler	n	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Sosyal Bilgiler	126	4,67	G. Arası	28,535	5	5,707	8,115	,000
Böte	99	4,69	G. İçi	546,436	777	,703		
Matematik	99	4,86	Toplam	574,972	782			
Türkçe	137	4,92					Levene (F=,384, p=,860)	
Sınıf	193	4,44					LSD (1-4,1-5,1-6,2-4,2-5,2-6,3-5,4-5,5-6)	
Fen	129	4,93						
Toplam	783	4,73						

BOÖY ölçeğine yönelik görüşler sonucu yapılan ANOVA testinde ölçeğin kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği boyutunda bölüm değişkenine göre anlamlı fark

bulunmuştur ($F=(5,777)=5,155$, $p<.05$). LSD testine göre sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine, matematik öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, matematik öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine, Türkçe öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sınıf öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine gözlenmiştir.

Benzer şekilde BOÖY ölçeğinin bilgi okuryazarlığı öz yeterliği boyutunda da bölüm değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($F=(5,777)=5,169$, $p<.05$). LSD testine göre sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile matematik öğretmenliği bölümü arasındaki fark matematik öğretmenliği bölümü lehine, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü lehine, sınıf öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sınıf öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine gözlenmiştir.

Ölçeğin bibliyografik öz yeterlik boyutunda da bölüm değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($F=(5,777)=7,619$, $p<.05$). LSD testine göre sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü lehine, matematik öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark matematik öğretmenliği bölümü lehine, Türkçe öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sınıf öğretmenliği bölümü

ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine gözlenmiştir.

BOÖY ölçeğinin dördüncü alt faktörü olan bilimsel araştırma öz yeterliği faktöründe de bölüm değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($F=(5,777)=6,248$, $p<.05$). LSD testine göre sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile matematik öğretmenliği bölümü arasındaki fark matematik öğretmenliği bölümü lehine, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü lehine, matematik öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark matematik öğretmenliği bölümü lehine, Türkçe öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sınıf öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine gözlenmiştir.

Son olarak ölçeğin geneline yönelik olarak yapılan karşılaştırmada da bölüm değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($F=(5,777)=8,115$, $p<.05$). LSD testine göre sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü lehine, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile Türkçe öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü lehine, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine, matematik öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark matematik öğretmenliği bölümü lehine, Türkçe öğretmenliği bölümü ile sınıf öğretmenliği bölümü arasındaki fark Türkçe öğretmenliği bölümü lehine, sınıf öğretmenliği bölümü ile fen bilgisi öğretmenliği bölümü arasındaki fark fen bilgisi öğretmenliği bölümü lehine gözlenmiştir.

Ayrıca araştırmanın bilgi edinmede en çok tercih edilen yol değişkenine yönelik öğretmen adayı görüşleri yapılan Anova Testi ile karşılaştırılmış karşılaştırma sonucu elde edilen sonuçlar Tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7: BOÖY Ölçeğine Yönelik Öğretmen Adayı Görüşleri Arasında Bilgi Edinmede En Çok Tercih Edilen Yol Değişkenine Göre Karşılaştırıldığı Anova Analizi Bulguları

Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
	N	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Kütüphane	60	4,76	G. Arası	26,354	2	13,177	7,178	,001
İnternet	681	4,10	G. İçi	1431,884	780	1,836		
Dergi ve Gazeteler	42	4,40	Toplam	1458,239	782			
Toplam	783	4,17						
Levene (F=4,344, p=,013) KWH ($X^2=16,241$, p=,000) MWU (U=12,138, p<,05) Fark (1-2)								
Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
	N	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Kütüphane	60	5,39	G. Arası	3,020	2	1,510	1,695	,184
İnternet	681	5,16	G. İçi	694,955	780	,891		
Dergi ve Gazeteler	42	5,25	Toplam	697,975	782			
Toplam	783	5,18						
Levene (F=,666, p=,514)								
Bibliyografik Öz Yeterlik								
	N	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Kütüphane	60	4,36	G. Arası	5,418	2	2,709	1,319	,268
İnternet	681	4,08	G. İçi	1602,249	780	2,054		
Dergi ve Gazeteler	42	4,28	Toplam	1607,667	782			
Toplam	783	4,11						
Levene (F=,035, p=,966)								
Bilimsel Araştırma Öz Yeterliği								
	N	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Kütüphane	60	5,16	G. Arası	,834	2	,417	,465	,628
İnternet	681	5,05	G. İçi	700,087	780	,898		
Dergi ve Gazeteler	42	5,13	Toplam	700,922	782			
Toplam	783	5,06						
Levene (F=,105, p=,900)								
Ölçeğin Tamamı								
	N	\bar{X}	Var. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	p
Kütüphane	60	5,00	G. Arası	5,935	2	2,967	4,067	0,17
İnternet	681	4,69	G. İçi	569,037	780	,730		
Dergi ve Gazeteler	42	4,85	Toplam	574,972	782			
Toplam	783	4,73						
Levene (F=1,123, p=,326)								

BOÖY ölçeğine yönelik görüşler sonucu yapılan karşılaştırmalarda ölçeğin kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği boyutunda bilgi edinmede en çok tercih edilen yol değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=16,241$, $p<,05$). Kütüphaneyi tercih eden öğretmen adayları ile interneti tercih eden öğretmen adayları arasında bulunan fark kütüphaneyi tercih eden öğretmen adayları lehine gözlenmiştir. Ölçeğin diğer alt boyutlarında ve ölçeğin tamamı açısından bilgi edinmede en çok tercih edilen yol değişkenine göre anlamlı fark bulunamamıştır.

Öğretmen adaylarının BOÖY ölçeğine yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırıldığı ise tablo 8'teki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 8: BOÖY ölçeğine yönelik görüşlerin cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılması

Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterlik Ölçeği				Levene testi		SD	T testi	
Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	F	p		t	p
Faktör 1: Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
Erkek	361	4,06	1,37	,490	,484	781	-2,041	,042
Kadın	422	4,26	1,34					
Faktör 2: Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterliği								
Erkek	361	5,06	,95	,659	,417	781	-3,423	,001
Kadın	422	5,29	,92					
Faktör 3: Bibliyografik Öz Yeterlik								
Erkek	361	4,14	1,37	2,055	,152	781	,471	,638
Kadın	422	4,09	1,48					
Faktör 4: Bilimsel Araştırma Öz Yeterliği								
Erkek	361	4,95	,93	,024	,877	781	-3,178	,002
Kadın	422	5,16	,94					
Ölçeğin Tamamı								
Erkek	361	4,64	,84	,503	,478	781	-2,779	,006
Kadın	422	4,81	,86					

BOÖY ölçeğine yönelik görüşler cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırıldığında ölçeğin ilk faktörünü oluşturan kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği($t(781)=-2,041$, $p<.05$), ikinci faktörü olan bilgi okuryazarlığı öz yeterliği ($t(781)=-3,423$, $p<.05$) ve dördüncü faktörü olan bilimsel araştırma öz yeterliği alt faktöründe anlamlı fark tespit edilmiştir($t(781)=-3,178$, $p<.05$). Ayrıca ölçeğin tamamına yönelik görüşler cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırıldığında ölçeğin tamamında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı fark tespit edilmiştir($t(781)=-2,779$, $p<.05$). Ölçeğin Üçüncü faktöründe ise cinsiyet değişkeni açısından anlamlı fark gözlenmemiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

BOÖY ölçeğinin uygulanması suretiyle elde edilen öğretmen adayı görüşleri dört değişken açısından ele alınmıştır. Bu değişkenlerden sınıf değişkeni açısından yapılan karşılaştırmalarda ölçeğin alt faktörleri ve ölçeğin genelinde anlamlı düzeyde bir fark gözlenmemiştir. Benzer sonuç araştırmanın bir diğer bağımsız değişkeni olan bilimsel araştırma yöntemleri dersini alma durumu açısından da elde edilmiştir. BOÖY ölçeğine yönelik öğretmen adayı görüşleri bölüm değişkeni açısından karşılaştırıldığında ise kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği, bilgi okuryazarlığı öz yeterliği, bibliyografik öz yeterlik, bilimsel araştırma öz yeterliği ve ölçeğin tamamı açısından anlamlı fark bulunmuştur. Araştırmanın son bağımsız değişkeni olan bilgi edinmede en çok tercih edilen yol açısından kütüphane okuryazarlığı öz yeterliği boyutunda anlamlı fark gözlenmiştir. Bütün bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Bilgi Okuryazarlık Öz-yeterliği üzerinde sınıf, bilimsel araştırma yöntemleri dersini alma durumunun etkili olmadığı söylenebilir.

BOÖY ölçeğinin Kütüphane Okuryazarlığı Öz Yeterliği boyutunda bilgi edinme yolunu kütüphane olarak ifade eden öğretmen adayları ile internet olarak ifade eden öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı düzeyde bir fark gözlenmiştir. Oysaki öğretmen adayları bilgi edinme yolu olarak çoğunlukla interneti tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin interneti bilgi edinmede başlıca ya da birincil kaynak olarak gördükleri Tuncer, Yılmaz ve Tan (2011) ile Tuncer ve Kaysi'nin (2011) araştırma bulguları arasında yer almaktadır. Bilgi edinmede en çok tercih edilen yol açısından ortaya çıkan bu sonuç kütüphane okuryazarlığı becerilerinin bilgi edinirken kütüphaneyi daha çok kullanma ile kazanıldığı ve geliştiği şeklinde yorumlanabilir. Kaya ve Durmuş (2008) öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı düzeyleri ile araştırma yaparken interneti kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Benzer bulgu Ata (2011) tarafından da elde edilmiş, bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik algıları ile bilgisayar sahipliği (evet, hayır), internet kullanım sıklıkları (hiçbir zaman, nadiren, bazen, sıklıkla, her zaman), Web 2.0 teknolojileri (Blog, Viki, podcast, video paylaşım siteleri, MSN ve Facebook) kullanım sıklıkları (hiçbir zaman, nadiren, bazen, sıklıkla, her zaman) arasında anlamlı fark olduğu gözlenmiştir. Benzer bulgu Ata ve Baran (2011) tarafından da elde edilmiştir. Bütün bu bulgular teknoloji kullanımının bilgi okuryazarlık öz-yeterliği üzerinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma kapsamında elde edilen bir diğer sonuç örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı öz yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğudur. Bu bulgu Demiralay (2008), Erdem, Yılmaz ve Akkoyunlu (2008), Korkut ve Akkoyunlu (2008) ve Başaran (2005)'in araştırmaları ile örtüşmektedir. Araştırma kapsamında bilgi okuryazarlık öz-yeterliği anlamında en yüksek ortalamaya Türkçe ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğrencileri, en düşük ortalamaya ise sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinde ulaşılmıştır. Akkoyunlu ve Kurbanoğlu'nun (2003) yaptığı benzer bir çalışmada da bu araştırmaya benzer sonuçlar gözlenmiştir. Bu durum Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı kapsamında yer alan konuların bir kısmını görmüş olmaları, ayrıca bölüm dersleri içerisinde yer alan birçok konunun bilgi okuryazarlığı ve kütüphane okuryazarlığı becerileriyle ilişkili olmasıyla açıklanabilir.

Bilgi okuryazarlık öz-yeterliğinin cinsiyet değişkeni açısından farklılaşp farklılaşmadığı araştırmalar ile açıklığa kavuşturulmaya çalışılan bir diğer boyuttur. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının BOÖY ölçeğine yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkeni açısından kadınlar lehine anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. Demiralay (2008) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık öz-yeterlik algıları arasında cinsiyet açısından anlamlı fark bulunmuştur. Korkut ve Akkoyunlu (2008) ise cinsiyet anlamında bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bilgi okuryazarlık öz-yeterliğinin cinsiyet açısından farklılaşmadığı Ata ve Baran (2011)'in araştırma bulgularına da yansımıştır. Araştırmanın bir diğer bulgusu

olan sınıf değişkeni açısından anlamlı fark olmadığı Korkut ve Akkoyunlu (2008)' nun araştırması ile ayrılmaktadır.

Alan yazında öne çıkan bir diğer husus öğretmen eğitiminde bilgi okuryazarlık becerilerine yeterince yer verilmediğidir. Aldemir (2004) araştırmasında öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı becerilerinin eksik olduğunu, buna karşın öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı eğitimi almaya istekli olduğunu ve öğretmen adaylarına verilen eğitim ile sunulan kütüphane hizmetlerinin öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmede yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Araştırmada ayrıca, öğretmen adaylarına yönelik genel hatlarıyla bir bilgi okuryazarlığı eğitim programı da önerilmiştir. Benzer şekilde Polat (2005) da, öğrencilerin bilgi okuryazarlığı konularında zorlandıkları, etkin bir bilgi okuryazarlığı programının olmaması, üniversite öğrencilerinin bilgiyi arama, bulma, elde etme, değerlendirme, kullanma ve iletme konularında zorlanmalarına neden olduğu tespitinde bulunmuştur. Kızıl (2007) ise araştırma örneklemini Yükseköğretim öğrencilerinden oluşturmuş, öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin yeterli düzeyde gelişmediğini gözlemiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı öz yeterliklerini geliştirmeye yönelik çeşitli önerilerde bulunulabilir. Söz konusu öneriler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Bilginin nitelik ve niceliğindeki artış ve yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olmanın önemi bilgi okuryazarlığı gibi becerilerin geliştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bilgiye gereksinim duyulduğunda bunu hissetmek ve gereksinim duyulan bilgiye ulaşmak, bunu değerlendirmek ve etkili olarak kullanabilmeyi içeren bilgi okuryazarlığı becerilerinin bireylere eğitim süreci içinde kazandırılması, öncelikle öğretmenlerin bu becerilere sahip olmalarını gerektirmekte bu durumda da öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinden bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olarak mezun olmalarını sağlamak önem kazanmaktadır. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık becerilerinin ne düzeyde olduğu hizmet öncesinde tespit edilmeli, gözlenen aksaklıkların giderilmesine çalışılmalıdır.

- Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerin bilgi okuryazarı olmalarını sağlamaya yönelik hizmet içi eğitimler düzenlemelidir.

- Öğrenme açısından bilgi okuryazarlığının rolü pek çok araştırmada açıkça ortaya konulmuştur. Önemli olan tüm eğitim kademelerinde bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasıdır. Bu amaçla çeşitli bilgi okuryazarlığı modellerinin kullanılması, etkililiklerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ACAR, T. (2007). Öz yeterlilik (self-efficacy) kavramı üzerine.
http://www.parantezegitim.net/Bilgi_Bank/Oz_yeterlik_T.Acar_.pdf (18 Ocak 2012).
- AKKOYUNLU, B. (2008). *Bilgi okuryazarlığı ve yaşam boyu öğrenme*. International Educational Technology Conference (IECT 2008), 6 – 8 Mayıs 2008, Anadolu Üniversitesi, ESKİŞEHİR.
- AKKOYUNLU, B. ve KURBANOĞLU, S. (2002). Öğretmenlere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Türk Kütüphaneciliği*, 16(2), 123 - 138.
- AKKOYUNLU, B. ve KURBANOĞLU, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar öz-yeterlilik algıları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-10.
- AKKOYUNLU, B. ve ORHAN, F. (2003). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (böte) bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanma öz yeterlilik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 2(3).
- ALDEMİR, A. (2003). Bilgiye erişimde yeni yaklaşım: bilgi okuryazarlığı.
<http://kaynak.unak.org.tr/mod/data/view.php?d=1&advanced=1&paging=&page=15> (6 Aralık 2011).
- ALDEMİR, A. (2004). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı düzeyleri üzerine bir araştırma: sakarya üniversitesi örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- (ALA, 1989). Presidential committee on information literacy: Final Report. Chicago: ALA. <http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential> (11 Ocak 2013).
- AŞKAR, P. ve UMay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili özyeterlilik algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.
- ATA, F. (2011). Üniversite öğrencilerinin web 2.0 teknolojilerini kullanım durumları ile bilgi okuryazarlığı öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- ATA, F. ve BARAN, B.(2011). *Üniversite öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı öz yeterlilik algılarının yabancı dil düzeyine, cinsiyete, bilgisayar sahipliğine ve internet kullanım sıklıklarına göre incelenmesi*. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011, Fırat Üniversitesi, ELAZIĞ.

- BANDURA, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.). *Encyclopedia of human behavior* (4, 71-81). New York: Academic Press.
- BRUCE, C. (1997). *The seven faces of information literacy*. Adelaide: Auslib Press. <http://www.ilit.org/file/files/relationalmodels.pdf> (7 Ocak 2012)
- BAŞARAN, M. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgi okuryazarlıklarının değerlendirilmesi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 163-177.
- CASSIDY, S ve EACHUS, P. (2002). Developing the computer user self-efficacy (cuse) scale: investigating the relationship between computer self-efficacy, gender and experience with computers. *Journal of Educational Computing Research*, 26(2), 169-189, 2002.
- ÇETİN, B. (2008). Marmara üniversitesi sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayarla ilgili özyeterlik algılarının incelenmesi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 101-114.
- DEMİRALAY, R. (2008). Öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanımları açısından bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik algılarının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- DEMİRALAY, R. ve KARADENİZ, Ş. (2008a). İlköğretimde yaşam boyu öğrenme için bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 3(2), 89-119.
- DOYLE, C. S. (1994). *Information literacy in an information society: A concept for the information age*. Syracuse, NY: ERIC Clearinghouse on Information and Technology (ED372 763).
- ERDEM, M., YILMAZ, A. ve AKKOYUNLU, B. (2008). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık özyeterlik inançları ve epistemolojik inançları üzerine bir çalışma. International Educational Technology Conference (IETC) 2008, 6 - 8 Mayıs 2008, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- HAZIR BIKMAZ, F. (2004). Sınıf öğretmenlerinin fen öğretiminde öz yeterlilik inancı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 161.
- KARASAR, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KAYA, S. ve DURMUŞ, A. (2008). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve araştırma yaparken interneti kullanma düzeyleri. 2nd International Computer and Instructional Technologies Symposium (ICITS 2008), 16-18 Nisan 2008, Kuşadası, Türkiye.
- KORKUT, E. ve AKKOYUNLU, B. (2008). Yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 178-188.

- KURBANOĞLU, S. (2010). Bilgi okuryazarlığı: Kavramsal bir analiz. *Türk Kütüphaneciliği*. Cilt 24. Sayı 4, 723-747.
- KURBANOĞLU, S., AKKOYUNLU, B. ve UMay, A. (2006). Developing the information literacy self-efficacy scale. *Journal of Documentation*. 62(6),730-743.
- POLAT, C. (2006). Bilgi çağında üniversite eğitimi için bir açılım: bilgi okuryazarlığı öğretimi. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. Sayı 30, 249-266.
- SNYDER, C. R. ve LOPEZ, S. (2002). *Handbook of positive psychology*, Oxford University Press Us. <http://www.voscreen.com/voscreen-next-question/question.jsf> (5 Ocak 2013)
- TUNCER, M. ve KAYSİ, F. (2011). *Teknik altyapı, sunulan hizmet ve kullanıcı eğilimleri bakımından internet kafelerin değerlendirilmesi (İstanbul ve Elazığ Örneği)*. II. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 Nisan 2011, ANTALYA.
- TUNCER, M., YILMAZ, Ö. ve TAN, Ç. (2011). *İnternetin bilgi edinme kaynağı olarak bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. 5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu, 22-24 Eylül 2011, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- TUNCER, M. ve TANAŞ, R.(2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 6, 222-232.
- TUNCER, M. (2013). An analysis on the effect of computer self-efficacy over scientific research self-efficacy and information literacy self-efficacy. *Educational Research and Reviews*, 8(1), 33-40.